

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Uplatnění nároku na náhradu škody způsobené při výkonu státní moci, došlo-li ke škodě v občanském soudním řízení nebo v řízení trestním, v soudnictví správním, jakož i v těch případech, kdy stát odpovídá za postup notáře či soudního exekutora.

Ministerstvo spravedlnosti jedná o poskytnutí odškodnění v případech, kdy škoda byla způsobena:

- a) nezákonným rozhodnutím vydaným v občanském soudním řízení nebo v řízení trestním,
- b) rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření,
- c) nesprávným úředním postupem orgánů státu v občanském soudním řízení nebo v řízení trestním a v případech zákonem stanovených některých úkonů notářů a soudních exekutorů.

ad a) Nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo příslušným orgánem pro nezákonnost zrušeno nebo změněno, za podmínky, že poškozený jako účastník řízení využil možnosti podat proti nezákonnému rozhodnutí řádný opravný prostředek. Právo na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím mají účastníci řízení nebo ten s nímž nebylo jako s účastníkem řízení jednáno, ačkoli jednáno být mělo v řízení, ve kterém bylo vydáno rozhodnutí, z něhož jim vznikla škoda.

ad b) Právo na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě má ten, na němž byla vazba vykonána, jestliže bylo proti němu trestní stíhání zastaveno nebo byl obžaloby zproštěn nebo věc byla postoupena jinému orgánu. Právo na náhradu škody způsobené rozhodnutím o trestu má ten, na němž byl zcela nebo zčásti vykonán trest, jestliže v pozdějším řízení bylo rozhodnutí o uložení trestu jako nezákonné zrušeno, nebo byl v pozdějším řízení odsouzen k mírnějšímu trestu než který byl na něm vykonán na podkladě zrušeného rozsudku. Právo na náhradu škody způsobené rozhodnutím o ochranném opatření má ten, na němž bylo zcela nebo zčásti vykonáno ochranné opatření, pokud bylo rozhodnutí v pozdějším jako nezákonné zrušeno. Zákon výslovně stanoví v § 12 případy kdy právo na náhradu škody nevznikne. Například právo na náhradu škody nemá ten, kdo si vazbu, odsouzení nebo uložení ochranného opatření zavinil sám, kdo byl zproštěn obžaloby nebo bylo proti němu trestní stíhání zastaveno jen proto, že není za spáchaný trestní čin trestně odpovědný nebo že mu byla udělena milost anebo že trestní čin byl amnestován.

ad c) Právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda. Obecně lze nesprávný úřední postup charakterizovat jako porušení postupu stanoveného právními normami nebo postupu vyplývajícího z povahy a funkce státním orgánem státní správy. Za úřední postup je také považována činnost notáře v případech sepisování veřejných listin o právních úkonech

a úkony notáře jako soudního komisaře, dále pak úkony soudního exekutora při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných s pověřením soudu podle zvláštního právního předpisu. Za nesprávný úřední postup je považováno porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě.

Kdo je oprávněn v této věci jednat (podat žádost apod.)

Fyzická či právnická osoba, která tvrdí, že jí vznikl nárok na náhradu škody a je způsobilá vlastními právními úkony uplatňovat nárok na náhradu škody, a to bez ohledu na státní příslušnost či sídlo. Nezletilé dítě, či osoba, která je zbavena či omezena ve způsobilosti k právním úkonům, uplatňuje nárok prostřednictvím zákonného anebo ustanoveného zástupce.

Vyřizuje

Ministerstvo spravedlnosti, odbor odškodňování, písemný styk a podatelna Vyšehradská 16, 128 10, Praha 2;

Sekretariát ředitele odboru, telefon: 221997966, fax 221997967;

Úřední hodiny: pondělí až pátek: 7:45 - 16:15 hod.

Osobní jednání je nejlepší dohodnout telefonicky - dislokované pracoviště Na Děkance 3, Praha 2 (cca 100 m od hlavní budovy Ministerstva spravedlnosti).

Postup řešení

Nárok na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem lze uplatnit přímo žalobou podanou u soudu, což ovšem nevylučuje možnost pokusit se o mimosoudní vyřízení uplatněním požadavku na odškodnění u Ministerstva spravedlnosti.

Nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím a rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření se vždy nejprve uplatňuje u Ministerstva spravedlnosti. Domáhat se náhrady škody u soudu může poškozený pouze tehdy, pokud do 6 měsíců ode dne uplatnění nebyl jeho nárok ministerstvem plně uspokojen. Ministerstvo spravedlnosti o přiznání náhrady škody nerozhoduje tak, že by provádělo dokazování a vydávalo závazné rozhodnutí. Nárok na náhradu škody může mimosoudně vypořádat v případech, kdy jej lze považovat za nesporný. Zákon počítá s tím, že případy, ve kterých je třeba provádět dokazování, nebo takové, jejichž vyřízení odvisí od složitějšího právního hodnocení, budou projednány a rozhodnuty v občanském soudním řízení, tedy soudem, a to na základě žaloby podané poškozeným. V soudním sporu pak Ministerstvo spravedlnosti jedná jménem žalované České republiky.

Podejte písemnou žádost.

Potřebné doklady

Předložte písemnou žádost o náhradu škody. Popis (charakteristika) majetkové újmy, jejíž náhradu v penězích poškozený požaduje, by měl vystihovat též popis jejího vzniku tak, aby bylo zřejmé, že majetková újma vznikla v příčinné souvislosti se škodnou událostí (je jejím následkem). Dále je potřeba uvést, jak poškozený dospěl k výpočtu výše požadované náhrady a připojit doklady tomu odpovídající. Například ušlý zisk v případě závislé činnosti je třeba doložit potvrzením zaměstnavatele o ušlém výdělku, v případě osob samostatně výdělečně činných de doloží daňové přiznání o dani z příjmu za rozhodné období a účetní rok bezprostředně předcházející škodné události. Náklady řízení spočívající v nákladech právního zastoupení lze prokázat fakturou se specifikací poskytnutých právních služeb a dokladem o zaplacení. Podání musí být datováno a podepsáno. Připojení dokladů osvědčujících rozhodné skutečnosti přispěje k urychlení projednání věci. Doklady týkající se majetkové újmy je namísto předložit v originále či jako ověřené kopie. Existenci zákonných předpokladů odpovědnosti státu ministerstvo posuzuje na podkladě spisového materiálu, a proto postačí rozhodnutí, ve kterých je základ odpovědnosti spatřován, připojit v kopii, která nemusí být ověřena. Zaslání kopií rozhodnutí zjednodušuje popis (označování) rozhodnutí a

není nutné je zasílat, jestliže rozhodnutí jsou dostatečně označena v obsahu žádosti. V písemném podání, kterým se uplatňuje požadavek na mimosoudní poskytnutí odškodnění, je zapotřebí zejména uvést - přesné označení poškozeného, to je jméno, příjmení, rodné číslo, adresa bydliště a u právnických osob přesný název, IČ, sídlo, v případě zastoupení třeba přiložit originál plné moci. Co nejvýstižnější popis skutečností, ze kterých je odvozováno právo na náhradu škody. Je-li skutečností, která zakládá odpovědnost státu za škodu rozhodnutí, uvádí se jeho spisová značka, označení soudu, respektive jiného orgánu, který je vydal a den vydání. Shodně se označí rozhodnutí, ze kterého lze dovodit, že předtím uvedené rozhodnutí založilo odpovědnost za škodu. To znamená, že např. označení nezákonného rozhodnutí se uvede spolu s rozhodnutím kterým bylo původní rozhodnutí pro nezákonnost zrušeno, označení rozhodnutí o vazbě či trestu se uvede spolu s označením rozhodnutí, kterým bylo trestní stíhání zastaveno či kterým byla stíhaná osoba zproštěna obžaloby či kterým byla věc postoupena jinému orgánu. Při uplatnění požadavku náhrady škody způsobené nesprávným úředním postupem označit orgán, v jehož postupu je nesprávný úřední postup spatřován a výstižně popis skutečnosti, které poškozený pokládá za nesprávný úřední postup.

Formuláře ke stažení

Předepsané formuláře nejsou stanoveny.

Správní a jiné poplatky

Správní ani jiné poplatky nejsou stanoveny. Mimosoudní projednání není zpoplatněno.

Lhůty pro vyřízení

Zákon [82/1998](#) Sb., stanoví promlčecí doby následujícím způsobem:

Nárok na náhradu škody podle tohoto zákona se promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Je-li podmínkou pro uplatnění práva na náhradu škody zrušení rozhodnutí, běží promlčecí doba ode dne doručení (oznámení) zrušovacího rozhodnutí. Nejpozději se nárok promlčí za deset let ode dne, kdy poškozenému bylo doručeno (oznámeno) nezákonné rozhodnutí, kterým byla způsobena škoda; to neplatí, jde-li o škodu na zdraví. Nárok na náhradu škody způsobené rozhodnutím o vazbě, trestu nebo ochranném opatření se promlčí za dva roky ode dne, kdy nabylo právní moci zprošťující rozhodnutí, rozhodnutí, jímž bylo trestní řízení zastaveno, zrušující rozhodnutí, rozhodnutí, jímž byla věc postoupena jinému orgánu, nebo rozhodnutí odsuzující k mírnějšímu trestu. Po dobu, kdy je s Ministerstvem spravedlnosti mimosoudně projednáván nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím, rozhodnutím o vazbě, rozhodnutím o trestu nebo ochranném opatření (nikoliv však při mimosoudním projednávání nároku na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem), promlčecí doba ode dne uplatnění u ministerstva do skončení mimosoudního projednání, nejdéle však po dobu šesti měsíců, neběží. Proto zákon stanoví, že přizná-li Ministerstvo spravedlnosti náhradu škody, mělo by tak učinit do šesti měsíců od uplatnění nároku.

Lhůty - žadatel

Byť tak zákon výslovně nestanoví, doporučuje se, aby poškozený nárok na náhradu škody uplatnil jakmile zjistí, že mu byla způsobena škoda. Nejpozději by tak měl učinit do konce promlčecí doby.

Právní předpis, podle kterého se postupuje

82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci

358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

Zákon [82/1998](#) Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona ČNR [358/1992](#) Sb. o notářích a jejich činnosti, ve znění pozdějších předpisů. Odpovědnost podle citovaného zákona se vztahuje na škodu způsobenou rozhodnutími, která byla vydána ode dne účinnosti zákona, a na škodu způsobenou ode dne účinnosti zákona nesprávným úředním postupem. Odpovědnost za škodu způsobenou rozhodnutími, která byla vydána přede dnem jeho účinnosti zákona, a za škodu způsobenou přede dnem účinnosti zákona

nesprávným úředním postupem se řídí dosavadními předpisy. Odpovědnost podle tohoto zákona se vztahuje na škodu způsobenou rozhodnutími, která byla vydána ode dne jeho účinnosti (15. květen 1998), a na škodu způsobenou ode dne účinnosti zákona nesprávným úředním postupem. Odpovědnost za škodu způsobenou rozhodnutími, která byla vydána přede dnem účinnosti zákona, a za škodu způsobenou přede dnem účinnosti zákona nesprávným úředním postupem se řídí dosavadními předpisy, t.j. zejména zákonem [58/1969](#) Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem.

Související předpisy

116/1998 Sb., Provedení zák. o odpovědnosti za škodu výkonem veřejné moci

40/1964 Sb., Občanský zákoník

71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád) Nařízení vlády [116/1998](#) Sb., kterým se provádí zákon [82/1998](#) Sb.; Občanský zákoník, t.j. zákon [40/1964](#) Sb. ve znění pozdějších předpisů. Zde jsou uvedeny jen nejtěsněji související předpisy, neboť dle povahy věci přichází do úvahy uplatnění procesních i hmotně právních předpisů.

Opravné prostředky

Stanoviska zaujatá Ministerstvem spravedlnosti k uplatněným požadavkům na náhradu škody nejsou rozhodnutími ve smyslu zákona [71/1967](#) Sb. správního řádu (či jiného procesního předpisu), takže se ani nepřezkoumávají opravnými prostředky či jiným instančním postupem. Nepřízná-li Ministerstvo spravedlnosti odškodnění mimosoudně, lze se autoritativního rozhodnutí o tvrzeném nároku na náhradu škody domáhat cestou občanského soudního řízení, tedy žalobou podanou proti České republice Ministerstvu spravedlnosti.

Sankce v případě nedodržení předepsaných povinností

S mimosoudním, tak zvaným předběžným projednáním odškodnění, nejsou spojeny žádné sankce. Jestliže nelze tvrzený nárok na náhradu škody učinit nesporným, nastupuje cesta soudního řízení, jejíž vyvolání je na vůli poškozeného. S ohledem na možnou (zpravidla obvyklou) náročnost a složitost formulování skutkových tvrzení a vyhodnocení právně významných skutečností pro uplatnění nároku na náhradu škody způsobené při výkonu státní moci, nemohou touto cestou podávané informace plně vyčerpat a objasnit problematiku uplatňování sporných nároků. Zejména pro případy, kdy Ministerstvo spravedlnosti požadavku na náhradu škody mimosoudně nevyhoví, se proto doporučuje uvážit možnost konzultovat další postup se zvoleným advokátem.

Návod je zpracován podle právního stavu ke dni 13. 3. 2003

Zdroj: MS ČR